

Fiskeri- og kystdepartementet
PB 8118 Dep
0032 OSLO

FHL
Postboks 5471 Majorstuen, 0305 Oslo
Telefon 99 11 00 00 – Telefaks 23 08 87 31
www.fhl.no – firmapost@fhl.no
Org.nr.: 974 461 021

Oslo 5. september 2011

Landingsmønster i torskefiskeriene

Vi viser til brev fra dere datert 24.06.2011 med referanse 201100177 hvor dere ber om tilbakemelding på spørsmål vedrørende landingsmønsteret i torskefiskeriene. Ettersom FHL organiserer bedrifter av ulike størrelse, med ulikt geografisk ståsted og med ulike anvendelser så er det i FHLs medlemsmasse ulike standpunkt knyttet til spørsmålet om endring av kvoteår. Dette vil også fremgå av våre svar.

FHL har derfor ikke fattet noe vedtak om hvorvidt vi støtter en endring av kvoteåret eller ikke, og har en nøytral innfalsvinkel til det spørsmålet. FHL er imidlertid opptatt av at det gjennomføres tiltak som kan strekke sesongen. Et alternativ til endring av kvoteår, og som kan samle bedrifter med ulik geografi og ulik anvendelse er en videreføring av dagens politikk hvor overreguleringene er avskaffet. Dette i kombinasjon med en romslig bifangstkvote. FHL er imidlertid opptatt av at bifangstkvoten må bli vesentlig større enn i dag, og at den rettes inn slik at den kan treffe to målsetninger: 1. Bidra til å strekke sesongen ved at det avsettes bifangst til høstfisket etter torsk, og 2. bidra til at det blir mer attraktivt å fiske etter sei og hyse utover våren og sommeren ved at det også avsettes bifangst til dette formålet.

Spørsmål 1: Hva er hovedårsaken til dagens landingsmønster i torskesektoren?

Etter FHL sin vurdering er hovedårsaken til dagens landingsmønster knyttet til torskens vandringsmønster og tilgjengelighet for flåten. For den mindre flåten er det også begrensninger i bruk og fartøy når det gjelder mulighetene for å oppsøke torsken. Tidligere års overreguleringer har i tillegg bidratt til at det for flåten har vært vanskelig og risikabelt å planlegge en utvidelse av sesongen ved å spare torskekvoter. FHL er derfor opptatt av at siste års politikk med fjerning av overreguleringene videreføres.

I tillegg til vandringsmønster og tilgjengelighet så opplever FHL også at det for flåten har blitt økonomisk rasjonelt å konsentrere fisket rundt de ulike fiskeriene, og da med særlig fokus på de best betalte arter. Resultatet er at flåten aktivt driver torskefiske tidlig på sesongen, og deretter rigger om til f. eks. fiske etter sild. For mindre økonomisk gunstige arter som sei og hyse resulterer dette i et manglete uttak. FHL er derfor opptatt av at det også gjøres tiltak som kan bidra til at flåten i større grad fisker opp sine kvoter på sei og hyse,

Spørsmål 2: For hvilke fartøygrupper/-størrelser er dette eventuelt et problem?

Den minst mobile flåten bestående av de minste båtene har størst problemer med å strekke sesongen, men også innenfor denne flåtegruppen er det økt mobilitet. FHL erfarer også at flere av de mindre båtene har lyktes med strategier hvor de aktivt fisker på hyse og sei, og nyttegjør torskekvoten med tanke på et mer helårsdrevet fiske. Dette viser at det er muligheter for et mer markedsfokustert fiske for alle flåtegrupper.

Spørsmål 3: For hvilke foredlingsbedrifter/geografiske områder er dette eventuelt et problem?

Bedriftene innenfor konvensjonell sektor (saltfisk, klippfisk og tørrfisk) har gjennom sin anvendelse i større grad enn filetbedriftene tilpasset seg sesongbaserte fiskerier. Anvendelsen gir produktene lang holdbarhet, og gjør at sluttproduktene kan tas ut av lager etter hvert som markedet har behov. Bedrifter innenfor disse anvendelsesområdene er derfor generelt mindre fokusert på endringer i kvoteåret enn filetbedriftene. Samtidig er det også for disse bedriftene en utfordring at mottaket skjer i løpet av en kort periode, mens anlegg og driftsmidler har kapasitet for helårsdrevet produksjon.

Bedrifter som driver filetproduksjon og som baserer seg på ferske varer har store utfordringer med dagens landingsmønster. Driften forutsetter at anleggene kan nyttegjøres gjennom hele året, og markedene forutsetter stabil og forutsibar tilgang på råvarer. Med dagens landingsmønster kan ikke bedriftene garantere for vareflyten til markedet. Dette fører til at ferksfiskprodusenter og filetprodusenter taper til andre råvaregrupper, f. eks. hvitfisk oppdrettsprodukter.

Geografisk er det også ulike behov. Bedrifter som er lokalisert slik at de har fortrinn knyttet til innsiget av torsk til Lofoten, Vesterålen og Troms sikres en god tilgang på råvarer i første Kvartal. Bedrifter i Finnmark som er avhengig av vårtorskefisket og vinterfisket utenfor Finnmarkskysten taper ettersom kvotene i stor grad er fisket opp når det nærmer seg sesong utenfor Finnmark. Det er derfor ulike geografiske behov.

For alle bedrifter er det imidlertid ugunstig at det knapt er tilgang på råvarer utover høsten, mens det er god tilgang i løpet av årets første måneder.

Spørsmål 4: Er dagens kvoteår med start 1. januar en medvirkende årsak til problemet, og hvorfor er det eventuelt slik?

Ettersom tilgjengeligheten er størst ved inngangen til året, og ettersom fiskerne i stor grad fisker opp kvoten tidlig på året så er det en utfordring at mange båter ikke har tilgjengelig kvote for vårtorskefisket, fiske om sommeren og utover høsten. En endring av kvoteåret kan medføre at flere av båtene i større grad velger å gjennomføre fisket på disse årstiden ettersom de da kan oppleve bedre priser.

FHLs medlemmer som er lokalisert til Finnmark, og medlemmer som driver innenfor filetindustri eller som baserer seg på ferskt råstoff er derfor generelt opptatt av å få til en endring av kvoteåret. Samtidig har FHLs medlemmer som har fordeler av dagens fiske og lokalisering motsatt standpunkt. Bedriftsklyngen i Ålesund, og bedrifter som driver konvensjonelt i Lofoten, Vesterålen og Troms er derfor generelt mer positive til dagens kvoteår med start 1. januar.

Spørsmål 5: Vil noen av disse eventuelle problemene løses ved å flytte starten på kvoteåret til 1. mai eller 1. januar?

For bedrifter som ønsker å skyve fangstingen bort fra hovedsesongen, og slik bidra til at vi får en lengre sesong så vil en endring av kvoteåret kunne bidra positivt. For bedrifter som har tilpasset seg sesonglandingene gjennom anvendelse og lokalisering så kan det føre til redusert andel av råstoffet. Det er derfor ulike standpunkt i FHL når det gjelder start på kvoteåret, og FHL ønsker derfor ikke å gi et konkret råd om kvoteåret bør starte 1. januar, 1. mai eller 1. september.

Spørsmål 6: Hvordan vil et kvoteår med start 1. mai eller 1. september påvirke/endre fangstmønsteret og fordelingen av fangst mellom ulike reguleringsgrupper, ulike størrelsesgrupper og fartøy fra ulike deler av kysten?

Gitt at det ikke føres en politikk med overreguleringer så vil det vil fortsatt være opp til fartøyene å planlegge sitt fiske. Hvis det gjeninnføres overreguleringer vil det stimulere til et sterkt høstfiske ettersom flåten da vil frykte å miste kvoteandeler ved ikke tidlig nok å delta i fisket. FHL er derfor opptatt av at det uavhengig av kvoteår føres en politikk hvor det ikke er overreguleringer slik at flåten fritt kan planlegge driften gjennom året uten frykt for at retildelinger vil straffe de som ikke raskt nok fisker sin kvote.

Fangsmønsteret vil kunne bli endret slik at det fiskes mer utenfor hovedsesongen, og dermed også i perioder hvor det er mer tilgang på hyse og sei. Dette er imidlertid ikke gitt ettersom flåten vil søke driftsrasjonell fangsting, og dermed rigge fartøyene ut fra de ulike hovedfiskerier og tilgjengelighet uavhengig av kvoteår.

Spørsmål 7: Hvordan vil kvoteåret med start 1. mai eller 1. september påvirke/endre leveringsmønsteret og fordelingen av leveringer geografisk?

Hvis en endring av kvoteåret fører til at sesongen strekkes så vil dette føre til at vi får større fangstinger utenfor kysten av Finnmark, og at det kan bli en tilsvarende reduksjon i fangstingen utenfor Lofoten, Vesterålen og Troms. Det vil også kunne føre til en økt fangsting på hyse og sei i kombinasjon med torsk generelt utenfor sesong. Et slikt fiske vil ikke bare skje utenfor Finnmark, men også utenfor kysten av Troms og Nordland.

Spørsmål 8: Vil en endring av kvoteåret endre fangst-/leveringsmønsteret over året?

FHL antar at det vil bidra til å strekke sesongen, bidra til et økt fiske utenfor hovedsesong, og også bidra til at det fiskes mer i kombinasjon hyse, sei og torsk.

Spørsmål 9: Vil det å flytte kvoteåret til start 1. mai eller 1. september påvirke/endre anvendelsen av råstoffet mellom fersk, frosset, saltet, tørket m.v?

En endring av kvoteåret vil kunne føre til at det flyttes volum fra konvensjonell sektor (salting, tørking og klippfisk), og over til filetindustrien. Det vil også kunne bidra til å øke andelen ferskt råstoff. Spørsmålet om frossen og ferskt råstoff er imidlertid mer komplisert enn utelukkende et spørsmål om kvoteår, og det er mange sterke økonomiske drivere som bidrar til at en økt andel av råstoffet de senere år har blitt landet frosset i stedet for ferskt.

Spørsmål 10: Hvilke konsekvenser vil det å flytte kvoteåret til start 1. mai eller 1. september få for det tradisjonelle skreifisket?

Hovedsesongen vil uavhengig av kvoteår være når fisken er mest tilgjengelig, og det vil derfor måtte forventes at vi uavhengig av kvoteår får hovedfisket i løpet av årets første måneder og i tilknytning til skreifisket. En endring av kvoteåret vil imidlertid kunne dempe dette fisket noe, men det vil fortsatt være hovedfisket.

Spørsmål 11: Vil det å endre kvoteåret endre bearbeidningen i Norge?

Generelt er det fra industrien ønskelig at sesongene strekkes, og at det blir en mer markedsrettet høsting. Det vil medføre at kapasiteten i bedriftene blir bedre utnyttet. Ending av kvoteåret er ikke det eneste tiltaket for å nå et slikt mål. Som vi har nevnt innledningsvis så er det også sentralt med virkemidler som bifangstkvoteordning og fjerning av overreguleringer.

Det vil også her være noe ulike svar ut fra hvilke bedrifter som spørres. For bedrifter som baserer seg på ferskt landet råstoff vil det være av større betydning å strekke sesongen med tanke på å øke bearbeidingsgraden, mens bedrifter som baserer seg på frosset

råstoff, f. eks klippfiskbedriftene i Ålesundsområdet vil si at økt innfrysing gir et godt utgangspunkt for å hente ut fisk ut fra markedsmessige behov fra ulike fryselager. Denne typen bedrifter ønsker derfor ikke endring i kvoteåret.

Det kan derfor bemerkes at endring av kvoteåret vil kunne stimulere til økt bearbeiding spesielt i nord, og spesielt innenfor bearbeiding som baserer seg på ferskt landet råstoff.

Spørsmål 12: Vil det å flytte kvoteåret til start 1. mai eller 1. september kunne medføre endret beskatningstrykk på kysttorsk eller andre arter enn torsk/hyse/sei, og eventuelt på hvilken måte?

En endring i kvoteåret vil kunne føre til økt fangsting utenfor hovedsesongen, og også til at fisket blir mindre geografisk konsentrert rundt Lofoten, Vesterålen og Troms. I hvilke grad dette vil medføre endret fangsting på kysttorsk eller andre fiskearter enn hyse, sei og torsk bør havforskerne kunne gi de mest faglig korrekte svar på.

Spørsmål 13: Kan eventuelle problemer med kvoteår som starter 1. januar løses med kvotefleksibilitet mellom kvoteårene?

FHLs medlemsbedrifter har i liten grad pekt på kvotefleksibilitet som en løsning, jfr innledende kommentar.

Spørsmål 14: For hvilke fartøygrupper er det mest aktuelt med kvotefleksibilitet/kvotebank?

Jfr spørsmål 13 så er spørsmålet om kvotefleksibilitet i liten grad spilt inn av våre medlemmer. FHL har derfor ikke undersøkt videre hvilke fartøygrupper det er mest aktuelt for.

Spørsmål 15: Bør kvotebank bare være åpen for ufisket kvantum kan fiskes påfølgende år, og bør det være en første eller siste uttaksdato påfølgende år?

Jfr Spørsmålene 13 og 14 så har FHL ikke noen videre kommentar.

Spørsmål 16: Hvilke ulemper er knyttet til kvotebank?

Jfr Spørsmålene 13 og 14 så har FHL ikke noen videre kommentar.

Spørsmål 17: Hva vurderes å veies tyngst samlet sett ved en endring av kvoteåret, fordelene eller ulempene? Er det andre alternativer som er bedre, inkludert ingen endring fra dagens modell?

Som nevnt innledningsvis så er det i FHLs medlemsmasse ulike standpunkt til selve spørsmålet om kvoteår og vektingen av fordeler og ulemper. FHL har derfor en nøytral inngang til spørsmålet om endring av kvoteåret, og har i dette brevet forsøkt å få frem ulike argumenter både for og i mot endring av kvoteår, og hvordan endring av kvoteåret slår ut for ulike bedrifter ut fra geografi og anvendelse. Hovedvekten av medlemmer har imidlertid en klar oppfatning om at det er positivt med tiltak som kan strekke sesongen, og dermed bidra til at landingsmønsteret harmoniseres bedre med en fornuftig kapasitetsutnyttelse av industrianleggene, og markedsmessige behov. Som nevnt innledningsvis så ser FHL at et alternativt til endring av kvoteåret er videreføring av dagens politikk hvor overreguleringene er fjernet i kombinasjon med at det avsettes et stort kvantum torsk til bifangst. Det bør avsettes et større kvantum til dette formålet enn det som gjøres i dag, og bifangstkvoten bør innrettes slik at den både sikrer strekking av sesongen ved at det gjøres mer attraktivt å delta i høstfisket etter torsk, og også at det gjøres mer attraktivt å fiske etter sei og hyse utover våren og sommeren.

Spørsmål 18: I hvor stor grad har ordningen med bifangst bidratt til et jevnere landingsmønster?

Ordningen med bifangst er viktig både for å stimulere til et mer aktivt fiske etter sei og hyse, og til å strekke sesongen. Erfaringene er at det avsettes et for lite kvantum til dette formålet, og at kravet om innblanding bør økes til 49%. Ved at man øker bifangstknoten vil denne i enda større grad enn i dag kunne bidra til å strekke sesongen, og til å sikre at norske kvoter på sei og hyse blir fisket, og slik gir et viktig tilskudd til industriens råstoffbase.

Spørsmål 19: Bør bifangstkvoteordningen videreføres, og i så fall i hvilken form?

Den bør videreføres, og økes. Som nevnte tidligere bør den målrettes slik at den både sikrer et aktivt fiske etter hyse og sei, og samtidig også at den bidrar til et mer aktivt høstfiske. En dobling av bifangstknoten kombinert med periodisering kan være en slik innretning. FHL mener at bifangstknoten bør bidra til å stimulere til landinger av ferskt råstoff. Andelen torsk bør i tillegg legges såpass høyt at kvoten blir mest mulig attraktiv. FHL vil foreslå at det er aksept for 49% innblanding av torsk.

Spørsmål 20: Kan periodisering sammen med kvotefleks over året være en løsning?

FHLs medlemsbedrifter har i liten grad spilt inn dette som en løsning.

Spørsmål 21: Hvordan har/vil strukturering virke(t) inn på landingsmønsteret?

FHL mener at det samlet sett er positivt med strukturering av flåten. FHLs medlemmer er imidlertid delt i synet på effektene av strukturering. Det dominerende svaret er at industrien er avhengig av en fiskeflåte som har lønnsomhet, og at det derfor er og også fremover vil være viktig med strukturering av flåten. I kombinasjon med fjerning av overreguleringene gir en lønnsom flåte, båtneierne bedre muligheter til å planlegge sesongen, og dermed også til å fiske utover året. En del av FHLs medlemmer har imidlertid spilt inn at struktureringen har ført til at båtene i større grad fokuserer på de økonomisk mest attraktive fiskeriene, og at dette har svekket fisket mellom hovedsesongene, og redusert fokuset på fisket etter hyse og sei, og andre arter som er mindre økonomisk lønnsomme for flåten. I forhold til strukturering så er det også spilt inn at det har ført til økende bruk av ombordfrysing, og dermed redusert tilgang på fersk fisk til landinger. Industrien har imidlertid noe ulikt syn på om økt innfrysing er et problem eller en positiv utvikling.

Med vennlig hilsen
Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening

Geir Ove Ystmark
Direktør industri